

OSTEOPOROSE - udredning og behandling

KNOGLEVENLIG LIVSTIL
 Motion, ingen rygning, moderat alkohol, normal vægt, varieret kost og sollys

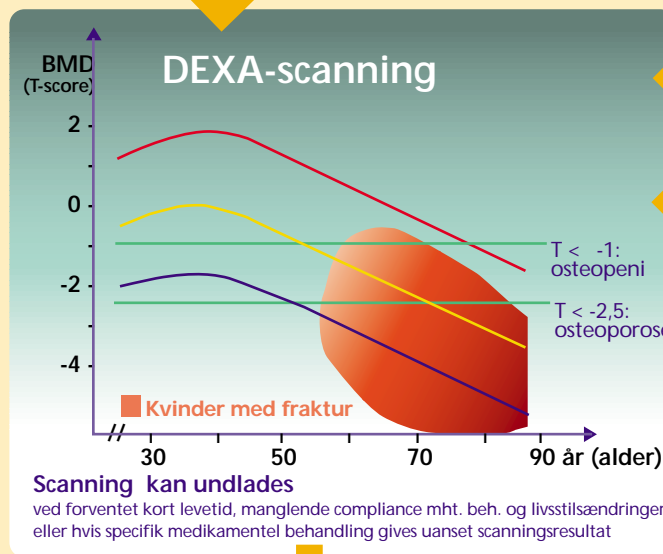
Risikofaktorer for osteoporose

Absolutte RF

Familiær disposition
 BMI < 19
 Menopause < 45 år
 Prednisolonbeh. > 7.5 mg i > 6 mdr.
 Sygd. der disp. til osteoporose

Relative RF

Høj alder
 Køn (♀)
 Livsstil (rygning, immobilisering, sol, hård fysisk træning, kost, alkohol).
 Medicin (heparin, kemo, antacida, antikonvulsiva, cyclosporin)

evt.

evt.

Lav-energi-fraktur = osteoporose

Osteoporose /-peni

Differentialdiagnostik

Hb, L+D, SR, Na, K, creat., TSH, BASP,
 EVT.: Albumin, PTH, ALAT, 25-hydroxy-D3
 Mænd endv.: FSH og androgenstatus
 Evt. rtg. col. thoracolumbalis

Osteoporose/-peni

OSTEOPOROSE- OG FRAKTUR-PROFYLAKSE

Patologisk / sek. knogletab

Udredning på specialafd.

Sygd. der disp. til osteoporose

Anorexia nervosa
 Hyperthyroidisme
 RA
 Kronisk nyreinsuff.
 Malabsorbtion
 Mb. Cushing
 Primær hyperparathyr.
 Myelomatose
 Osteogenesis imperfecta
 Organtransplantation

OSTEOPOROSE og FRAKTUR-PROFYLAKSE

KNOGLEVENLIG LIVSSTIL

Motion, ingen rygning, moderat alkohol, normal vægt, varieret kost og sollys

Primær profylakse Knoglevenlig livsstil

Forebyggelse af osteoporose og lavenergi-fraktur i befolkningen

Sekundær profylakse Tertiær profylakse

Forebyggelse af 1. fraktur hos personer med osteopeni / -porose

Forebyggelse af følgende frakturer efter første

Ens behandling ved sek. og tert. profylakse. Afstemmes efter graden af osteoporose:

Knoglevenlig livsstil

Medicinsk behandling: Calcium og D-vitamin, østrogener, bisfosfonater eller SERM,

Fald og fraktur-profylakse: God fysisk form, medicinsanering, hoftebeskyttere, boligtilpasninger

Calcium og D-vitamin

Hvem ? : Personer > 65 år
Personer, der ikke indtager mælkeprodukter eller opholder sig i sollys 1/2-1 time daglig

Anbefalet indtag: **Calcium:** 800 mg./d. sv.t. 0.5 l mælk og 25 g ost (1-2 skiver). (> 65 år 1000-1200 mg./d)
D-vitamin: 200 IE (5,5 g) for ptt. < 60 år; 400 IE for ptt. > 60 år
Jævnlig indtag af fede fisk (sild, makrel, laks, sardin)
Unikalk D₂: 1000 mg calcium og 400 IE D-vitamin
vitaminpiller indeholder typisk 200 IE

Østrogen

(gives i kombination med gestagen ved bevaret uterus)

Hvem ? : Kvinder, de første 4 - 10 år efter menopause

Fordele: Nedsat risiko for frakturer
Nedsat risiko for colorectal c.
Ingen klimakterielle gener
PpD 2.00-3.50

Ulemper: Menstruation og brystspænding
Øget risiko for c. mammae
Øget risiko f. venøs tromboemboli
Øget risiko f. apopleksi og IHD

Kontraindikation: Nuværende eller tidligere østrogen-receptorpositiv c. mammae
Disposition eller aktuel venøs tromboemboli
Disposition til c. mammae (relativ kontraindikation)

Bisfosfonater

Indikation: Lavenergifraktur i columna
Steroid-behandling > 7,5 mg prednisolon dagl. > 6 mdr. og BMD Z-score > 0 el. T-score < -1
Overvejes ved BMD Z-score > -1 el. T < -2,5 + risikofaktorer for fraktur
Overvejes til højrisikopatienter efter ophørt østrogenbehandling
Overvejes som suppl. til østrogen, hvis BMD forbliver lav / falder trods østrogenbehandling

Fordele: Mindsket risiko for columnafraktur
Mindsket risiko for visse perifere frakturer (Alendronat)
Kan bruges tidsbegrænset

Ulemper: kompliceret indtag (lav compliance)
Lettere GI-gener, øsofagitis
Knoglesmerter
PpD 3.50 (Didronate), 11,50 (Fosamax)

Kontraindikation: Hypocalcæmi og osteomalaci
Forsigtighed ved nedsat nyrefunktion og gastrointestinale ulcera

SERM

Indikation: Kvinder med lavenergifraktur i columna
Kvinder med nedsat BMD + risikofaktor for fraktur
Overvejes til højrisikopatienter efter ophørt østrogenbehandling

Fordele: Reducerer columnafrakturer
Bedrer lipidstatus

Ulemper: Klimakterielle gener (de første 2 år)
Øger risiko for DVT

Smertebehandling v. fraktur

Paracetamol   NSAID incl. COX2- inhibitorer   Mortifika evt. depot   Fysioterapi

Økonomiske tilskudsregler

Medicin:

Enkelttilskud til bisfosfonat og raloxifen. Kræver:

- rtg. verificeret lavenergifraktur i hofte eller columna
- steroidbeh. >7,5 mg/d i > 6 mdr. og BMD Z-score < 0el. T-score < -1 (osteopeni) eller min. 1 risikofaktor og BMD Z-score < -1 eller T-score < -2,5 (osteoporose).

Lægemiddelstyrelsens ansøgningsskema, www.laegemiddelstyrelsen.dk/tilskud/overblik/kriterier/asp

Generelt medicintilskud: V. samlede medicinudgifter /år >500kr. 50%-85% tilskud. Beregnes automatisk på apoteket.

Kronikertilskud: Individuel ansøgning v. køb af tilskudsberettiget medicin for >20.000kr/år (sv.t. pt.-andel på ca. 3.900kr).

www.laegemiddelstyrelsen.dk/tilskud/overblik/kriterier/asp

Medicinkort til pensionister: Pensionsloven § 17. **Tilskud til ikke pensionerede m. dårlig økonomi:** Aktivloven §82

Hjælpemidler:

Hjælpemidler mm. via serviceloven (SL) som søges via socialforvaltningen **Boligændringer:** SL § 102

Hjælpemidler: SL § 97 (generelt fuld refusion) **Forbrugsgoder:** SL § 98 (Til udgifter > 500 kr. ydes max. 50%)

SPEAM, OB-9: Alexander von Wallfeld, Christina Oxenvad, Søren Wauvert Brorson, Freia Plähn, Annette Lemche Gulløv.

Kilder: Osteoporoseforeningen <http://www.osteoporose-f.dk/> DSAMs vejledning om osteoporose <http://www.dsam.dk/> Klaringsrapport om osteoporose http://www.dadnet.dk Lægemiddelkataloget <http://www.lk-online.dk/> Lægemiddelstyrelsen <http://www.laegemiddelstyrelsen.dk/>